

Motion till riksdagen 2005/06:Kr305

av Ingegerd Saarinen (mp)

Kulturföremål

Motionen delad mellan flera utskott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om ett förbud mot införsel till Sverige av kulturföremål som förts ut olagligt från ursprungslandet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att tullen får befogenhet att beslagta föremål som misstänks vara stulna eller olagligt utförda från ursprungslandet.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att bestämmelsen om återlämnandeskyldighet av kulturföremål (6 kap. 1 § kulturminneslagen) inte skall vara begränsad till att gälla gentemot EES-stater och stater som omfattas av Unidroitkonventionen, utan skall gälla gentemot alla stater.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att vindikationsmöjligheten utvidgas till att omfatta andra förfaranden än stöld.²
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en svensk anslutning till andra protokollet till 1954 års Haagkonvention om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en svensk anslutning till 2000 års Unescokonvention om skyddet av kulturarvet under vatten.

¹ Yrkande 2 hänvisat till JuU.

² Yrkande 4 hänvisat till LU.

Fel! Okänt namn på

Bakgrund till förslagen i motionen

Över hela världen skövlas forntida gravar, religiösa byggnader och museer av plundrare på jakt efter ”konst” att sälja på den internationella antikvitetsmarknaden. Genom plundringen går konstnärliga, kulturhistoriska värden oåterkalleligen förlorade, och hela regioner dräneras på sitt kulturarv. Plundringen sker idag sannolikt i större skala än någonsin tidigare.

Problemet speglar den globala ojämlika fördelningen av makt och resurser. Liksom all handel styrs den illegala handeln med kulturföremål av tillgång och efterfrågan. Efterfrågan genererar utbud. Efterfrågan på kulturföremål kommer huvudsakligen från den rikare delen av världen. Utbudet genereras främst i den fattigare delen av världen. På nationell och regional nivå står skalan av stölderna i proportion till övriga politiska, ekonomiska och sociala problem. Ju fattigare en stat är, desto större omfattning har stölderna. Situationen blir akut när stater och regioner drabbas av krig eller andra former av politisk och ekonomisk instabilitet. Då följer vanligen ett stort flöde av kulturföremål från dessa områden till den internationella marknaden. I och med att de samhällliga strukturerna försvagas eller helt kollapsar får kriminaliteten fritt spelrum och ursprungliga ägare har små möjligheter att till exempel göra internationella efterlysningar. Plundringen av Nationalmuseet i Bagdad i april 2003 är bara det senaste exemplet på hur kulturarvet åderläts under krig och systemkollaps. Ett annat exempel är de omfattande stölderna av ikoner och annan kyrklig konst som följt i de forna öststaterna efter Sovjetunionens sammanbrott.

Problemet med plundring av fornlämningar och handeln med arkeologiska föremål förtjänar speciell uppmärksamhet. Rovdriften sker idag i en alarmrande takt. I till exempel Mali beräknas 70 % av alla fornlämningar ha utsatts för plundring. År 2003 rapporterades att i Kina beräknas över 200 000 gravar ha plundrats under den senaste 5-årsperioden. Oersättlig vetenskaplig information går härmed oåterkalleligen förlorad. Om inte skalan på plundringen kan hejdas snart kommer spåren av tidigare mänsklig aktivitet i stora delar av världen att ha utplånats inom några årtionden. Ett av skälen till att plundring av fornlämningar kan pågå i så stor omfattning är att antalet fornlämningar inom en stats territorium är i regel så stort, och i många fall är dessa så avlägsen belägna, att det inte finns resurser att övervaka dem alla. Av denna anledning är det mycket svårt att komma åt utbudet (plundringen) genom till exempel övervakning och säkerhetsåtgärder. Insatserna måste därför, i ännu högre grad än vad gäller på andra föremåls kategorier, inriktas på efterfrågan.

I den svenska antikhandeln finns ett rikt utbud av kulturföremål från hela världen. Allt från kinesiska gravfiguriner, egyptiska barnsarkofager och terrakottaskulpturer från Mali finns till salu. En stor del av de arkeologiska föremål som saluförs härrör med all sannolikhet från nyligen skövlade fornlämningar. Svenska handlare är ibland involverade i att smugla ut föremål från ursprungsländerna. Även inom andra föremåls kategorier påträffas stulna eller

Fel! Okänt namn på

illegalt exporterade föremål. Som exempel kan nämnas en sändning ryska ikoner som påträffades i Stockholms frihamn 1997. Ikonerna var illegalt exporterade från Ryssland. Två av dem var troligen stulna.¹

Svenska köparens efterfrågan bidrar till skövlingen av kulturarvet i andra stater. Förslagen i denna motion skall ses mot bakgrund av att Sverige har ett ansvar mot resten av världen att motverka den inhemska efterfrågan på kulturföremål med illegalt ursprung. En effektiv lagstiftning på området är ett viktigt instrument för att komma till rätta med handeln. Den nuvarande svenska lagstiftningen på området har flera brister. Dessa illustreras väl med det ovan nämnda fallet med de ryska ikonerna. Ikonerna togs visserligen i beslag av den svenska tullen, men beslagsgrunden var *inte* att föremålen förts ut olagligt från Ryssland eller att de misstänktes vara stulna, utan enbart att föremålen ej tulldeklarerats. Efter att innehavaren ålagts att betala tull och moms hävdades beslaget.

För närvarande pågår en anpassning av den svenska lagstiftningen för att möjliggöra en svensk anslutning till 1995 års Unidroit-konvention om stulna och illegalt utförda kulturföremål.² Redan nu kan tyvärr konstateras att de lagändringar som föreslås inte är tillräckliga. De kommer sannolikt endast ha en begränsad effekt på handeln.³

Ytterligare lagändringar måste genomföras. Lagstiftningen måste utformas med hänsyn till att problemen i regel är som störst i de stater som har minst resurser att avsätta för att snabbt och effektivt ingripa mot den handel som sker med landets kulturföremål i andra länder. Konkret innebär detta att lagstiftningen bör utformas så att det inte enbart är de ursprungliga ägarnas ansvar att söka efter kulturföremål med illegalt ursprung som importerats till och omsätts på den svenska marknaden. Lagstiftningen måste också utformas med hänsyn till att flera av de mest plundrade länderna inte anslutit sig till de Unidroit-konventioner och andra internationella konventioner som syftar till att begränsa den illegala handeln. Svenska åtaganden bör därför ej begränsas till att gälla mot stater som omfattas av dessa konventioner, utan bör gälla gentemot alla stater. Den speciella situation som gäller plundring av fornlämningar och handel med arkeologiska föremål måste också beaktas. Tyvärr innehåller den nuvarande lagstiftningen luckor vilka innebär att det är relativt riskfritt att handla med föremål som kan misstänkas vara illegalt upprädda.

¹ Stockholms tingsrätt 1997, rotel 1404, Mål B4061-94 (Dom 4 juni). En översikt över handeln i Sverige ges i: Lundén, S., "The scholar and the market. Swedish scholarly contributions to the destruction of the world's archaeological heritage", i: (Red.) Karlsson, H., Swedish Archaeologists on Ethics, Göteborg, Bricoleur Press, 2004, s. 197–251.
Kan laddas ner från

<http://www.etikkom.no/HvaGjorVi/Referat/seminar/17032005/referat/seminar/17032005/stefanart>

² Betänkandet SOU 2005:3 Sveriges tillträde till 1995 års Unidroitkonvention om stulna eller olagligt utförda kulturföremål. Dnr U2005/1413/Kr. (Härefter: Kulturföremålsutredningens betänkande.)

³ Jfr remissyttrandet från International Council of Museum, Sweden och African-Swedish museum network över Kulturföremålsutredningens betänkande.

Fel! Okänt namn på

Det är naturligtvis inte bara i fattiga stater som kulturarvet åderläts genom stölder och andra tillgrepp av kulturföremål. Även Sverige, ett av världens allra rikaste länder, drabbas av denna typ av kriminalitet. Över 200 kulturföremål har stulits från norrländska kyrkor under den senaste tioårsperioden. Plundring av fornlämningar är svårt att kvantifiera, men de få studier som gjorts tyder på att omfattande och systematiska skövlingar med metalldetektorer gjorts. Längs de svenska kusterna har ett stort antal vrak plundrats. Även centrala kulturarvsinstitutioner har drabbats av stölder. I december 2000 stals målningar av Rembrandt och Renoir av beväpnade rånare från Nationalmuseet. Hösten 2004 avslöjades att en anställd på Kungliga biblioteket stulit ett stort flertal kulturhistoriskt värdefulla böcker från bibliotekets samlingar.

Handeln med kulturföremål är internationell och risken för upptäckt mindre om föremålet säljs utanför ursprungslandet. Det har i flera fall visat sig att kulturföremål som stjäls i Sverige omsätts i andra länder. En progressiv svensk lagstiftning skapar en förebild för andra länder att följa. Om den svenska lagstiftningen däremot släpar efter uppmuntrar det inte andra stater att skärpa upp sin. En effektiv svensk lagstiftning som bidrar till skyddet av kulturarvet i andra länder, gynnar i längden även skyddet av det svenska kulturarvet.

Den illegala handeln med kulturföremål både skapas av, och bidrar till att upprätthålla, klyftan mellan jordens fattiga och rika. Att bygga upp lokala museer och utveckla kulturarvsturism kan i många regioner vara en av få möjliga sätt att skapa hållbar utveckling och bekämpa fattigdom. Denna möjlighet går tyvärr ofta förlorad på grund den plundring som försakas av den internationella marknadens efterfrågan. Ytterst handlar frågan om illegal handel med kulturföremål om människors rätt till ett kulturarv. Alla människor, även de i fattiga länder, har rätt till ett kulturarv. Genom den illegala handeln med kulturföremål förnekas människor denna rättighet. Därför måste handeln, precis som regeringen tidigare deklarerat, bekämpas ”med alla tillgängliga medel”.⁴

Motionens enskilda förslag

Importrestriktioner

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen lägger fram ett förslag om att tullen får befogenhet att beslagta föremål som misstänks vara stulna eller olagligt utförda från ursprungslandet.

Motivering: Enligt den svenska kulturminneslagen är det förbjudet att föra ut vissa kategorier av äldre kulturföremål ur landet utan tillstånd. Det är dock

⁴ Marita Ulvskog, SvD 21 mars 2000, s. 10, Marita Ulvskog, Dik-forum no. 1, 2002, s. 8.

Fel! Okänt namn på

inte olagligt att föra in kulturföremål till Sverige som förts ut från en annan stat i strid med den statens lagar till skydd för kulturarvet.

Ett förbud mot import av kulturföremål som förts ut olagligt från ursprungslandet öppnar dels möjligheten för att göra tillslag, och därmed återlämna föremål till ursprungslandet, dels torde risken för upptäckt kunna ha en preventiv effekt på smugglingen. Trots att tullen knappast kommer att ha några större resurser att avsätta för spaning mot smuggling av kulturföremål torde ändå föremål påträffas i samband med tullens kontroller. I det ovan nämnda exemplet med de ryska ikonerna påträffades dessa när tullen sökte efter vapen. Från andra länder har det rapporterats att kulturföremål smugglats längs samma rutter som narkotika, anabola steroider och vapen, vilket torde innebära att det kan vara av intresse att övervaka införseln av kulturföremål.

Som tidigare framhållits är problemen med stöld av kulturföremål störst i de stater som har minst möjligheter att skydda sig och att aktivt efterspana stulna kulturföremål i andra länder. I det perspektivet är det önskvärt att även svenska myndigheter har möjlighet, och skyldighet, att ingripa mot den illegala handeln.

Ett införsel förbud kan på sikt också gagna skyddet av det svenska kulturarvet. Äldre möbler förs utan tillstånd ut från Sverige till marknaden i USA. Våren 2003 rapporterades att ett hundratal vikingatida arkeologiska föremål, som uppgavs vara funna på Gotland, fanns till försäljning i USA. En av svårigheterna med att ingripa i dessa fall är att USA, liksom Sverige, inte har något generellt importförbud på föremål som förts ut olagligt från sitt ursprungsland. Så länge inte Sverige har några importrestriktioner mot andra stater torde vi ha svårt att förmå andra stater att införa sådana för svenska kulturföremål.

Ett antal stater, däribland Australien och Canada, har i samband med att de tillträdde 1970 års Unescokonvention om åtgärder för att förhindra och förbjuda olovlig import, export och överlåtelse av äganderätt avseende kulturegendom, anammat principen att det är illegalt att importera kulturföremål som förts ut olagligt från en annan stat, i enlighet med artikel 3 i konventionen. Denna lagstiftning har lett till flera beslag både i Australien och Canada. Norge planerar liknande lagändringar i samband med tillträdet till Unescokonventionen.⁵ När Sverige år 2002 tillträdde Unesco-konventionen valde Sverige en snävare tolkning av artikel 3 och införde inga importrestriktioner.

Ytterligare en anledning till att utförsellagstiftningen bör kompletteras med en införsellagstiftning är att det finns större möjligheter att kontrollera efterlevnaden av införselregler än utförselregler. Gods som förs ut ur landet blir i

⁵ Det kongelegge Kultur och Kyrkjedepartementet Ot.prp.nr.76 (2003-2004)) Om lov om endringer i lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner og lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard.

Fel! Okänt namn på

mycket liten utsträckning föremål för inspektion. Den kontroll av gods som sker är nästan helt uteslutande inriktad på varor som förs in till landet. Kontrollen är inte omfattande, men ger i alla fall reella möjligheter att upptäcka föremål som förts ut illegalt från ursprungslandet.

Om EU-regler om fri rörlighet för varor eventuellt skulle innebära hinder för införandet av ett förbud mot import av kulturföremål som förts ut olagligt från ursprungsländer, kunde förbudet i så fall begränsas till länder utanför EU. De kulturföremål med illegalt ursprung som idag importeras till Sverige torde huvudsakligen komma från länder utanför EU.

Tullens befogenheter

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen lägger fram ett förslag om att tullen får befogenhet att beslagta föremål som misstänks vara stulna eller olagligt utförda från ursprungslandet.

Motivering: Som nämnts inledningsvis är handeln med kulturföremål internationell. Stulna kulturföremål säljs ofta utanför ursprungslandet för att minimera risken för upptäckt. Det finns flera exempel på att kulturföremål som stulits i Sverige bjudits ut till försäljning utomlands. Föremål som stulits ur svenska kyrkor har sålts på auktioner i London och Köpenhamn. Det ovan nämnda exemplet med de ryska ikonerna visar att kulturföremål stulna i andra länder förs in i Sverige.

Stulna kulturföremål (liksom annat stöldgods) passerar alltså in och ut över Sveriges gränser. Det ingår idag inte i tullens uppgifter att spana efter stöldgods. En del stöldgods påträffas ändå vid kontroller som utförs inom ramen för tullens ordinarie verksamhet. Tullen har dock inte befogenhet att beslagta föremål enbart på grundval av att dessa misstänkts, eller konstateras, vara stulna. För att beslag skall kunna ske måste även misstanke om varusmuggling föreligga. I fallet med de ryska ikonerna påträffades dessa i samband med att tullen sökte efter vapen. Beslagsgrunden var alltså inte att föremålen förts ut olagligt från Ryssland eller de misstänktes vara stulna, utan enbart att föremålen ej tulldeklarerats.

Att den svenska gränskontrollen av införsel av kulturföremål (och andra varor) enbart skall vara inriktad på att få in pengar till statskassan, och inte ta hänsyn till om de föremål som beskattas är stöldgods eller ej, måste betraktas som olämpligt. Som påpekats av Tullverket bör tjänsteman vid tullen eller kustbevakningen ha möjlighet att göra beslag av föremål som misstänks vara stulna.⁶ Ytterligare en anledning till att tullen bör hade denna befogenhet är att, som nämnts ovan, de omständigheter som möjliggör omfattande stölder av kulturföremål också ofta hindrar ursprungliga ägare att aktivt efterspana de stulna föremålen.

⁶ Se Sammanställning av remissyttrandet över betänkandet Vindikation av stöldgods SOU 2000:56, s. 60–61.

Av resonemanget ovan följer att föremål som misstänks ha förts ut olagligt från ursprungslandet också bör kunna beslagtas av tullen. Stulna kulturföremål och illegalt exporterade föremål torde vara delvis överlappande kategorier. För tydlighetens skull skall nämnas att i detta sammanhang bör illegalt utgrävda eller förskingrade föremål betraktas som stulna. (Jfr förslaget nedan om utökande av vindikationsprincipen.)

Återlämnandeskyldighet av kulturföremål

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen lägger fram ett förslag om att bestämmelsen om återlämnandeskyldighet av kulturföremål (kulturminneslagen 6 kap. 1 §) ej skall vara begränsad till att gälla gentemot EES-stater och stater som omfattas av Unidroit-konventionen, utan skall gälla gentemot alla stater.

Motivering: Nuvarande lagstiftning, enligt vilken endast EES-stater kan väcka talan om återlämnande av kulturföremål som förts ut olagligt, är naturligtvis helt otillräcklig. De utländska kulturföremål med sannolikt illegalt ursprung som omsätts på den svenska marknaden kommer huvudsakligen inte från EES-stater. Därför är Kulturföremålsutredningens förslag att bestämmelsen om återlämnandeskyldighet skall utvidgas till att även gälla gentemot stater som omfattas av Unidroit-konventionen ett viktigt steg i rätt riktning. Det bör dock poängteras att idag har endast ett 20-tal stater anslutit sig till konventionen. Av olika anledningar står många mycket hårt drabbade länder utanför konventionen. Plundringen har som regel störst omfattning i länder som präglas av politiska och ekonomiska kriser. Till exempel har varken Irak, Afghanistan, Somalia eller Kongo anslutit sig till konventionen. Alla dessa länder åderlåtts hårt av plundringen, men centrala myndigheter (om de över huvud taget existerar) i dessa länder kan inte prioritera arbetet med att ratificera internationella konventioner. Även många utvecklingsländer har svårt att avsätta den juridiska expertis som behövs för att möjliggöra en anslutning till konventionen inom en snar framtid.

Oavsett orsakerna till att en stat inte tillträtt konventionen, är kulturarvet i den staten inte mindre hotat och inte mindre skyddsvärt än det som finns i konventionsstater. Det finns ingen anledning att rätten att väcka talan i Sverige skall begränsas till stater som omfattas av konventionen.

Utvidgning av vindikationsprincipen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen lägger fram ett förslag om att vindikationsmöjligheten utvidgas till att omfatta andra förfaranden än stöld.

Den svenska lagen om godtrosvärv av lösöre bygger i huvudsak på extinktionsprincipen, vilket innebär att en godtrosvärvare blir innehavare av egendomen. Den ursprunglige ägaren har dock rätt att få tillbaks föremålet genom lösen. Vindikationsprincipen, att den ursprunglige ägarens rätt består

Fel! Okänt namn på

och att denne har rätt att få tillbaks egendomen från en godtrosförvärvare utan att betala lösen, gäller endast, enligt 3 §, ”om egendomen har frånhänts honom genom att någon olovligen tagit den eller tilltvingat sig den genom våld på person eller genom hot som innebar eller för den hotade framstod som trängande fara” – dvs. i situationer som i dagligt tal betecknas som stöld. Föremål som grävts ut olagligt, eller på annat sätt åtkommit genom fornminnesbrott, definieras inte som stulna. Olagligt utgrävda föremål kan därmed förvärfvas i god tro och kan i sådana fall endast återfås genom lösen. Att lösa tillbaka föremål är i praktiken oftast omöjligt på grund av den höga kostnad detta skulle innebära. Det finns anledning att ifrågasätta lämpligheten i vindiktionsprincipens snäva tillämpning i svensk lag.

Att extinktionsprincipen appliceras på föremål som grävts ut olagligt, tycks bygga på resonemanget att det är ett mindre allvarligt brott att plundra en fornlämning än att stjäla ett kulturföremål från till exempel ett museum eller privatperson, eftersom föremålet i det förra fallet kan sägas sakna ägare. Ur kulturell och vetenskaplig synvinkel är dock plundring av fornlämningar fullt jämförbart med, eller i flera avseenden värre, än stölder ur olika samlingar. När fornlämningar skövlas i jakten på säljbara föremål går värdefull arkeologisk information oåterkalleligen förlorad. Oavsett hur lagen definierar äganderätten till arkeologiska föremål är plundring av fornlämning ett brott mot människors rätt till ett kulturarv.

Som nämndes i inledningen är plundringen av fornlämningar mycket svår att stoppa. För att minska plundringen är det alltså av yttersta vikt att motverka efterfrågan. Ett sätt att uppnå detta är att stärka förvärvares incitament att vidta försiktighetsåtgärder vid förvärv. Nuvarande rättsordning, där en godtroshavare av ett olagligt upprävt föremål, till skillnad från en godtroshavare av ett stulet föremål, har rätt till kompensation i den händelse denne skulle tvingas återlämna det, innebär i praktiken att i handeln med arkeologiska föremål finns det en lägre grad av incitament till försiktighet än i handeln med andra sorters kulturföremål. Lagen ger därmed den handel som ur kulturarvssynpunkt är *mest* skadlig och där det torde finnas *flest* föremål med illegalt ursprung, en konkurrensfördel framför annan handel med kulturföremål.

På grund av omfattande problem med plundring av fornlämningar har många stater en strängare lagstiftning än den svenska. Arkeologiska föremål betraktas som statlig egendom, och olagligt utgrävda föremål definieras som stulna. Om ett föremål från en stat med en sådan rättsordning förs till Sverige och överläts i Sverige tillämpas dock svensk rätt. Endast om överlåtelsen skett i ursprungslandet tillämpas den återkrävande statens lag enligt *lex rei sitae*. Vad som karaktäriserar handeln med arkeologiska föremål (liksom handeln med andra kulturföremål) är att de vanligen passerar en lång rad mellanhänder, både i ursprungsländerna och marknadsländerna, på sin väg från den skövlade fornlämningen till olika konstsamlingar. Det torde alltså vara vanligt att illegalt upprävt föremål överläts i Sverige, och eventuella återkrav kommer då att prövas enligt den svaga svenska lagen.

Den svagare svenska lagen kan alltså sägas underminera andra staters försök att via lagstiftningen skydda fornlämningar på sitt territorium. Ytterligare

skäl att utöka vindikationsprincipen är att detta också skulle motverka plundring av fornlämningar i Sverige. Som nämnts inledningsvis har Sverige betydande problem med olagligt användande av metalldetektorer. De föremål som grävs upp torde i många fall överlåtas inom landet.

I sammanhanget bör påpekat att kulturföremål förvärfvas även på andra sätt än genom stöld och fornminnesbrott. Ett svenskt fall är när en originalutgåva av Isac Newtons *Principia Mathematica* ”lånades” från en skola på Gotland 1997. ”Låntagaren” lämnade in boken till försäljning på Sotheby’s i London. Efter avtjänat fängelsestraff började mannen att tillskansa sig kulturföremål från kyrkor, genom att utge sig för att vara representant från Riksantikvarieämbetet.

Det är inte rimligt att den metod förövaren använt sig av för att komma åt ett föremål skall ha återverkningar på den ursprungliga ägarens möjligheter att få tillbaka detta från en godtrosinnehavare. Förlusten av föremålet är lika kännbar oavsett hur den ursprungliga ägaren berövats det.

Det finns alltså all anledning att utöka vindikationsprincipen till att innefatta fler förfaranden än rena tillgrepp. Vindikationsprincipen bör appliceras på fall där föremål åtkommit genom fornminnesbrott och förskingring.⁷

1954 års Haagkonvention, andra protokollet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen snarast lägger fram ett förslag om en svensk anslutning till andra protokollet till 1954 års Haag-konvention om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt.

Motivering: Som framgått ovan sker plundring ofta i samband med krig och orostillstånd. 1954 års Haagkonvention, med dess första och andra protokoll, sätter upp folkrättsliga regler för att skydda kulturarvet under väpnade konflikter. Det är av vikt att denna konvention får en bred internationell anslutning. Sverige har ännu inte tillträtt konventionens andra protokoll. Mot bakgrund av att det tog 31 år innan Sverige anslöt sig till konventionen, finns det farhågor om att en svensk anslutning till det andra protokollet också kan ta mycket lång tid. Det är därför av vikt att Sverige så snart som möjligt påbörjar ett aktivt arbete för att få till stånd en svensk anslutning till Haagkonventionens andra protokoll.

⁷Denna synpunkt har tidigare framförts av Riksantikvarieämbetet i samband med att vindikationsprincipen införlivades i svensk rätt. Se Sammanställning av remissyttrandet över betänkandet Vindikation av stöldgods SOU 2000:56, s. 22-23. Samma synpunkt framförs ånyo av Riksantikvarieämbetet samt av International Council of Museum, Sweden och African-Swedish museum network i deras remissyttranden över Kulturföremålsutredningens betänkande.

Fel! Okänt namn på

2000 års Unescokonvention om skyddet av kulturarvet under vatten

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen snarast lägger fram ett förslag om en svensk anslutning till 2000 års Unescokonvention om skyddet av kulturarvet under vatten.

Motivering: Den tekniska utvecklingen under de senaste decennierna har revolutionerat möjligheterna att lokalisera vrak och bärga föremål från dem. Kulturhistoriskt intressanta vrak som befinner sig på kontinentalsockeln utanför territorialvattengränsen har idag inget lagligt skydd mot plundring och kommersiell bärgningsverksamhet. 2000 års Unescokonvention har tillkommit för att erbjuda detta skydd. Konventionen skall ses som ett komplement till 1970 års Unescokonvention om åtgärder för att förhindra olovlig import, export och överlåtelse av äganderätt avseende kulturegendom och 1995 års Unidroitkonvention om stulna eller olagligt utförda kulturföremål. Sverige bör så snart som möjligt påbörja ett aktivt arbete för att få till stånd en svensk anslutning till 2000 års Unescokonvention om skyddet av kulturarvet under vatten.

Stockholm den 3 oktober 2005

Ingegerd Saarinen (mp)